

Dokumentas atspausdintas iš teismų praktikos paieškos sistemos INFOLEX. Praktika
(www.teismupraktika.lt)

Kortelė:

2206754_RegNr_e2-1109-910/2023

<http://www.infolex.lt/tp/2206754>

Civilinė byla Nr. e2-1109-910/2023

Teisminio proceso Nr. 2-55-01392-2021-5

Procesinio sprendimo kategorijos: 3.3.2.3; 3.3.2.4; 3.4.3.11

(S)

LIETUVOS APELIACINIS TEISMAS

N U T A R T I S

LIETUVOS RESPUBLIKOS VARDU

2023 m. lapkričio 24 d.

Vilnius

Lietuvos apeliacinio teismo Civilinių bylų skyriaus teisėja Laima Ribokaitė,

teismo posėdyje apeliacine rašytinio proceso tvarka išnagrinėjo civilinę bylą pagal suinteresuoto asmens G. S. atskirąjį skundą dėl Vilniaus apygardos teismo 2023 m. spalio 26 d. nutarties, kuria atmetas prašymas dėl atsakovės likviduojamos dėl bankroto uždarnosios akcinės bendrovės „Senamiesčio turtas“, atstovaujamos nemokumo administratorės mažosios bendrijos „Bankroto laikas“, ir suinteresuoto asmens G. S. sudarytos taikos sutarties patvirtinimo civilinėje byloje pagal pareiškėjos likviduojamos dėl bankroto uždarnosios akcinės bendrovės „Senamiesčio turtas“ nemokumo administratorės mažosios bendrijos „Bankroto

laikas“ prašymą pripažinti bankrutavusios uždarnosios akcinės bendrovės „Senamiesčio turtas“ bankrotą tyčiniu.

Teismas

n u s t a t ė :

I. Ginčo esmė

1. Bankrutavusios ir likviduojamos dėl bankroto uždarnosios akcinės bendrovės (toliau – BUAB) „Senamiesčio turtas“ nemokumo administratorė mažoji bendrija (toliau – MB) „Bankroto laikas“ kreipėsi į teismą su prašymu pripažinti BUAB „Senamiesčio turtas“ bankrotą tyčiniu.
2. Vilniaus apygardos teismas 2023 m. spalio 3 d. nutartimi pareiškimą patenkino: pripažino BUAB „Senamiesčio turtas“ bankrotą tyčiniu ir nustatė, kad asmuo, kurio veiksmai sukėlė tyčinį bankrotą, yra suinteresuotas asmuo G. S..
3. Suinteresuotas asmuo G. S. 2023 m. spalio 10 d. pateikė atskirąjį skundą dėl Vilniaus apygardos teismo 2023 m. spalio 3 d. nutarties, kuriuo prašė ją panaikinti.
4. Teisme 2023 m. spalio 25 d. gautas BUAB „Senamiesčio turtas“ bankroto administratorės MB „Bankroto laikas“ prašymas patvirtinti jos, atstovaujančios bankrutuojančiai įmonei, ir suinteresuoto asmens G. S. sudarytą taikos sutartį.

II. Pirmosios instancijos teismo nutarties esmė

5. Vilniaus apygardos teismas 2023 m. spalio 26 d. nutartimi atmetė prašymą dėl BUAB „Senamiesčio turtas“, atstovaujamos nemokumo administratorės MB „Mažosios bendrijos“, ir suinteresuoto asmens G. S. sudarytos taikos sutarties patvirtinimo.
6. Įvertinęs nagrinėjamos bylos pobūdį (sprendžiamas klausimas dėl BUAB „Senamiesčio turtas“ tyčinio bankroto (ne)buvimo), BUAB „Senamiesčio turtas“ bankroto administratorės MB „Bankroto laikas“ ir buvusio įmonės vadovo G. S. sudarytos taikos sutarties turinį, taip pat atsižvelgęs į teismų praktiką tokio pobūdžio bylose, teismas priėjo prie išvados, kad negali tvirtinti šalių pateiktos taikos sutarties, nes yra pagrindo teigti, jog ji prieštarauja imperatyviosioms įmonių bankroto procesą reglamentuojančioms teisės normoms, viešajam interesui bei galimai pažeidžia bankrutuojančios įmonės ir jos kreditorių teises bei teisėtus interesus.
7. Teismas pažymėjo, kad Vilniaus apygardos teismo 2023 m. spalio 3 d. nutartis pripažinti bendrovės bankrotą tyčiniu šiuo metu dar nėra įsiteisėjusi, tačiau joje konstatuota, jog BUAB „Senamiesčio turtas“ buvo privesta prie bankroto tyčia ir kad būtent G. S. yra asmuo, kurio veiksmai lėmė tyčinį bendrovės bankrotą. Teismų praktikoje laikomasi nuostatos, kad taikos sutartis tarp asmenų, dėl kurių veiksmų įmonė buvo (šiuo atveju – galimai buvo) privesta prie bankroto tyčia, ir bankroto administratoriaus negalima (Lietuvos apeliacinio teismo 2017 m. rugpjūčio 24 d. nutartis civilinėje byloje Nr. e2-1525-407/2017; 2020 m. liepos 21 d. nutartis civilinėje byloje Nr. 2-1201-798/2020).

8. Teismas nurodė, kad bankrotą pripažinti tyčiniu, esant įstatymuose numatytiems požymiams, teismas gali savo iniciatyva, kreditoriaus arba nemokumo administratoriaus prašymu, todėl šiuo atveju nemokumo administratorės ir apelianto sudaryta taikos sutartis neturi jokios juridinės galios. Be to, nagrinėjamu atveju nustatyta, kad vienas iš bendrovės kreditorių (UAB „Deglas“) palaikė prašymą dėl bankroto pripažinimo tyčiniu, todėl, net ir patenkinus prašymą bei patvirtinus taikos sutartį, kreditorius turi teisę reikšti analogišką prašymą pripažinti atsakovės bankrotą tyčiniu.

9. Teismas pažymėjo, kad nemokumo administratorės taikos sutartyje nurodytas atsisakymas savo pareigos ginti kreditorių ir bankrutavusios įmonės interesus ir neturėti pretenzijų suinteresuotam asmeniui, galimai paaiškėjus, jog yra tyčinio bankroto požymiai, negali būti laikomas tinkamu profesinės rūpestingumo pareigos įgyvendinimu ir traktuotinas kaip imperatyvių teisės normų, numatančių nemokumo administratoriaus teises ir pareigas bankroto procese, pažeidimas. Imperatyviųjų teisės normų reikalavimai negali būti pakeisti taip pat ir taikos sutartimi.

10. Teismas nurodė ir tai, kad byloje nėra duomenų apie tai, ar prašoma patvirtinti taikos sutartis buvo pateikta bankrutuojančios įmonės kreditoriams (tarp jų – ir nagrinėjamoje byloje suinteresuotu asmeniu dalyvaujančiam kreditoriui UAB „Deglas“, kuris palaikė pareiškimą dėl bankroto pripažinimo tyčiniu), ar jiems yra žinoma apie tokios sutarties sudarymą, jos turinį, ar pritarta tokiai sutarčiai ir pan. Teismo vertinimu, taikos sutartyje numatytos ir abejonių keliančios nuostatos, pavyzdžiui, dėl bankrutuojančios įmonės išipareigojimo mokėti G. S. baudą, t. y. pačiai bankrutuojančiai įmonei, kuri nevykdo veiklos, atitinkamai negauna pajamų, sukuriama turtinės prievolės ir pan.

11. Kartu teismas atkreipė dėmesį į tai, kad prašymo patvirtinti taikos sutartį atmetimas neatima iš nemokumo administratorės teisės atsisakyti savo pareikšto šioje byloje reikalavimo dėl BUAB „Senamiesčio turtas“ bankroto pripažinimo tyčiniu.

III. Atskirojo skundo ir atsiliepimo į jį argumentai

12. Apeliantas (suinteresuotas asmuo) G. S. atskirajame skunde prašo panaikinti Vilniaus apygardos teismo 2023 m. spalio 26 d. nutartį ir taikos sutarties patvirtinimo klausimą perduoti pirmosios instancijos teismui spręsti iš naujo. Atskirasis skundas grindžiamas šiais argumentais:

12.1. Skundžiamos nutarties priėmimo metu nebuvo procesinio ir materialiojo pagrindų atsisakymą tvirtinti taikos sutartį grįsti neįsiteisėjusia nutartimi.

12.2. Tarp kreditoriaus UAB „Deglas“ ir BUAB „Senamiesčio turtas“, atstovaujamos nemokumo administratorės MB „Bankroto laikas“, civilinėje byloje Nr. e2-925-432/2023 pagal BUAB „Senamiesčio turtas“ ieškinį atsakovei UAB „Deglas“ dėl 2020 m. rugsėjo 4 d. sudarytos nekilnojamojo turto pardavimo sutarties pripažinimo negaliojančia buvo sudaryta taikos sutartis, kurią teismas patvirtino ir bylą nutraukė. Be to, UAB „Deglas“ atsiliepime į pareiškimą dėl BUAB „Senamiesčio turtas“ bankroto pripažinimo tyčiniu nurodė, kad 2020 m. rugsėjo 4 d. nekilnojamojo turto pirkimo–pardavimo sutartis, kuri taikos sutartimi buvo patvirtinta kaip teisėta, negali būti vertinama kaip BUAB „Senamiesčio turtas“ tyčinio bankroto požymis. Dėl to UAB „Deglas“ pozicija dėl kitų BUAB „Senamiesčio turtas“ sudarytų sutarčių neturi jokios privalomos ar reikšmingos įtakos nemokumo administratoriaus sprendimui sudaryti taikos sutartį šioje byloje.

12.3. Teismo argumentai, kad nemokumo administratorius, siekdamas sudaryti taikos sutartį, šiuo atveju netinkamai vykdo profesinę rūpestingumo pareigą, yra nepagrįsti. Taikos sutartyje yra numatyta, kad G. S. privalo sumokėti 10 000 Eur dydžio sumą, kuri skirta tenkinti kreditorių ir bankrutuojančios įmonės interesams.

12.4. Taikos sutarties šioje byloje sudarymas yra proporcinga kreditorių interesų užtikrinimo priemonė. Apeliantas gali būti pripažintas neatsakingu už BUAB „Senamiesčio turtas“ privedimą prie bankroto tyčia.

12.5. Skundžiamoje nutartyje pripažįstama, kad Juridinių asmenų nemokumo įstatyme nėra tiesiogiai įtvirtinta, jog taikos sutartis dėl bankroto pripažinimo tyčiniu turėtų būti teikiama kreditoriams ir gautas jų pritarimas taikos sutarties sąlygoms. Dėl to konstatavimas, kad, nepateikus taikos sutarties sąlygų svarstyti kreditorių susirinkimui, buvo pažeisti BUAB „Senamiesčio turtas“ kreditorių interesai, vertintini kaip deklaratyvūs.

13. Pareiškėja BUAB „Senamiesčio turtas“ nemokumo administratorė MB „Bankroto laikas“ 2023 m. lapkričio 8 d. pateiktame atsiliepime į atskirąjį skundą nurodė, kad BUAB „Senamiesčio turtas“ bankroto procese yra tikslinga atsisakyti pareikštų reikalavimų bei patvirtinti taikos sutartį.

14. Atsiliepimas grindžiamas tuo, kad nemokumo administratorė, siekdama gauti kreditorių pritarimą dėl taikos sutarties patvirtinimo, 2023 m. lapkričio 17 d. 10:00 val. organizuoja BUAB „Senamiesčio turtas“ kreditorių susirinkimą, kuriame bus sprendžiama dėl kreditorių susirinkimo pritarimo atsisakyti pareikšto reikalavimo dėl UAB „Senamiesčio turtas“ bankroto pripažinimo tyčiniu ir dėl siūlymo sudaryti taikos sutartį su atsakovu G. S., pritariant šios taikos sutarties sudarymui. 2023 m. lapkričio 8 d. dienos duomenimis, pagal kreditorių iš anksto gautus balsavimus matyti, kad 87,93 proc. kreditorių pritaria taikos sutarties sudarymui ir reikalavimų civilinėje byloje Nr. eB2-491-855/2023 atsisakymui.

Teismas

k o n s t a t u o j a :

IV. Apeliacinės instancijos teismo nustatytos bylos aplinkybės, teisiniai argumentai ir išvados

Dėl atskirojo skundo nagrinėjimo ribų

15. Atskiriesiems skundams nagrinėti taikomos taisyklės, reglamentuojančios procesą apeliaciniame teisme, išskyrus Lietuvos Respublikos civilinio proceso kodekso (toliau – ir CPK) XVI skyriaus II skirsnyje numatytas išimtis (CPK 338 straipsnis). Bylos nagrinėjimo apeliacine tvarka ribas nustato apeliacinio (atskirojo) skundo faktinis ir teisinis pagrindai bei absoliučių sprendimo (nutarties) negaliojimo pagrindų patikrinimas (CPK 320 straipsnio 1 dalis, 338 straipsnis). Apeliacinės instancijos teismas nagrinėja bylą neperžengdamas apeliaciniame (atskirajame) skunde nustatytų ribų, išskyrus atvejus, kai to reikalauja viešasis interesas ir neperžengus skundo ribų būtų pažeistos asmens, visuomenės ar valstybės teisės ir teisėti interesai (CPK 320 straipsnio 2 dalis).

16. Apskųstos pirmosios instancijos teismo nutarties absoliučių negaliojimo pagrindų apeliacinės instancijos teismas nenustatė (CPK 329 straipsnio 2 ir 3 dalys, 338 straipsnis). Taip pat nenustatyta aplinkybių, kurios teiktų pagrindą peržengti atskirojo skundo ribas (CPK 320

straipsnio 2 dalis, 338 straipsnis). Dėl to apeliacinės instancijos teismas, nagrinėdamas atskirąjį skundą, remiasi jo teisiniais bei faktiniais pagrindais, neperžengdamas jo ribų.

17. Atskirasis skundas paduotas dėl pirmosios instancijos teismo nutarties, kuria atmestas prašymas patvirtinti atsakovės BUAB „Senamiesčio turtas“, atstovaujamos nemokumo administratorės MB „Bankroto laikas“, ir suinteresuoto asmens G. S. sudarytą taikos sutartį civilinėje byloje, kurioje prašoma pripažinti tyčiniu bankrotą įmonės, kurios vadovas buvo suinteresuotas asmuo. Taigi apeliacinio nagrinėjimo dalykas – patikrinimas, ar pirmosios instancijos teismas šioje byloje susiklosčiusios faktinės ir teisinės situacijos aplinkybėmis tinkamai taikė teisės normas, reglamentuojančias taikos sutarties (ne)patvirtinimą.

Dėl naujų įrodymų (ne)prijungimo

18. Pareiškėjos BUAB „Senamiesčio turtas“ nemokumo administratorė MB „Bankroto laikas“ su 2023 m. lapkričio 8 d. atsiliepimu į atskirąjį skundą pateikė naujus rašytinius įrodymus – 2023 m. lapkričio 2 d. pranešimo apie 2023 m. lapkričio 17 d. šaukiamą kreditorių susirinkimą, adresuoto BUAB „Senamiesčio turtas“ kreditoriams, taip pat BUAB „Senamiesčio turtas“ kreditorių susirinkimo, turinčio įvykti 2023 m. lapkričio 17 d., preliminaraus protokolo ir kreditorių balsavimo biuletenių kopijas. Šiais naujais įrodymais grindžia kreditorių pritarimą pareiškėjos BUAB „Senamiesčio turtas“, atstovaujamos nemokumo administratorės MB „Bankroto laikas“, ir suinteresuoto asmens G. S. civilinėje byloje dėl bendrovės bankroto pripažinimo tyčiniu sudarytai taikos sutarčiai, kurią pirmosios instancijos teismas atsisakė patvirtinti.

19. Pagal CPK 314 straipsnį apeliacinės instancijos teismas atsisako priimti naujus įrodymus, kurie galėjo būti pateikti pirmosios instancijos teisme, išskyrus atvejus, kai pirmosios instancijos teismas nepagrįstai atsisakė juos priimti ar kai šių įrodymų pateikimo būtinybė iškilo vėliau. Teismas priima nagrinėti tik tuos įrodymus, kurie patvirtina arba paneigia turinčias reikšmės bylai aplinkybes (CPK 180 straipsnis). Taikydamas CPK 314 straipsnyje nustatytas išimtis ir sprenddamas dėl naujai pateikiamų įrodymų priėmimo, apeliacinės instancijos teismas patikrina: ar buvo objektyvi galimybė pateikti juos bylą nagrinėjant pirmosios instancijos teisme; ar vėlesnis įrodymų pateikimas neužvilkins bylos nagrinėjimo; ar naujai prašomas priimti įrodymas turės įtakos sprendžiant šalių ginčą; ar šalis nepiktnaudžiauja įrodymų vėlesnio pateikimo teismui teise (žr., pvz., Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2019 m. spalio 7 d. nutartį civilinėje byloje Nr. e3K-3-237-684/2019).

20. Pareiškėjos apeliacinės instancijos teismui teikiami nauji įrodymai yra sukurti jau po skundžiamos 2023 m. spalio 16 d. nutarties priėmimo, reaguojant į nutartyje nurodytus argumentus. Šių įrodymų, sprendžiant taikos sutarties patvirtinimo klausimą pirmosios instancijos teisme, nebuvo. Pažymėtina tai, kad apeliacinės instancijos teismas apskūsto pirmosios instancijos teismo procesinio sprendimo teisėtumą ir pagrįstumą tikrina pagal faktines aplinkybes, buvusias skundžiamo procesinio dokumento priėmimo metu. Be to, tokio pobūdžio dokumentas, kaip kreditorių susirinkimo, kuris dar neįvyko, preliminarus protokolas neatitiktų ir įrodymų leistinumo reikalavimo. Remdamasis nurodytais motyvais, apeliacinės instancijos teismas atsisako priimti pareiškėjos su atsiliepimu į atskirąjį skundą pateiktus naujus įrodymus (CPK 314 straipsnis).

Dėl taikos sutarties, sudarytos civilinėje byloje dėl juridinio asmens bankroto pripažinimo tyčiniu, (ne)tvirtinimo

21. Pareiškėjos BUAB „Senamiesčio turtas“ nemokumo administratorė MB „Bankroto laikas“ pateikė teismui patvirtinti BUAB „Senamiesčio turtas“, atstovaujamos nemokumo administratorės MB „Bankroto laikas“, ir suinteresuoto asmens G. S. 2023 m. spalio 24 d. sudarytą taikos sutartį, kuria suinteresuotas asmuo G. S. (taikos sutartyje vadinamas atsakovu) įsipareigojo per tris darbo dienas nuo nutarties, kuria patvirtinta taikos sutartis, priėmimo dienas į pareiškėjos BUAB „Senamiesčio turtas“, atstovaujamos nemokumo administratorės MB „Bankroto laikas“, (taikos sutartyje vadinama ieškove) atsiskaitomąją sąskaitą sumokėti 10 000 Eur (taikos sutarties 1, 6 ir 7 punktai), o pareiškėja BUAB „Senamiesčio turtas“, atstovaujama nemokumo administratorės MB „Bankroto laikas“, įsipareigojo atsisakyti civilinėse bylose visų ieškinio materialiujų ir procesinių reikalavimų suinteresuoto asmens G. S. atžvilgiu (taikos sutarties 2 punktas). Taikos sutarties 3 punkte šalys susitarė neatlyginti viena kitai civilinėse bylose patirtų bylinėjimosi išlaidų. Taikos sutarties 4 punkte šalys patvirtino, kad viena kitai neturi jokių pretenzijų, reikalavimų ir ateityje jų nekels tiek dėl civilinių bylų nagrinėjimo dalyko, pagrindo, civilinių bylų aplinkybių, tiek dėl bet kokios sutarties, sudarytos pareiškėjos ir suinteresuoto asmens iki šios taikos sutarties sudarymo, ir iš tokių sutarčių kylančių teisių bei pareigų. Taikos sutarties 10 punkte šalys nustatė, kad tuo atveju, jeigu taikos sutartis nebus įvykdyta dėl pareiškėjos kaltės, pareiškėja įsipareigoja suinteresuotam asmeniui sumokėti 2 000 Eur baudą už taikos sutarties neįvykdymą.

22. Pirmosios instancijos teismas, įvertinęs šalių sudarytos taikos sutarties sąlygas, teismų praktikoje pateiktus išaiškinimus bei teisės aktų nuostatas, nusprendė netvirtinti pateiktos taikos sutarties, remdamasis tuo, kad yra pagrindo manyti, jog taikos sutartis prieštarauja imperatyviosioms juridinių asmenų bankroto procesą reglamentuojančioms teisės normoms, viešajam interesui bei galimai pažeidžia bankrutuojančios bendrovės ir jos kreditorių interesus. Teismas taip pat pažymėjo, kad juridinio asmens bankrotas tyčiniu gali būti pripažintas ne tik nemokumo administratoriaus, bet ir kreditoriaus prašymu bei teismo iniciatyva, todėl sudaryta taikos sutartis neturi juridinės galios. Be to, nemokumo administratorė, taikos sutartimi atsisakydama pretenzijų suinteresuotam asmeniui, pažeidė imperatyvias teisės normas, nustatančias nemokumo administratoriaus teises ir pareigas bankroto procese. Byloje taip pat nėra duomenų, kad šalių sudaryta taikos sutartis buvo pateikta susipažinti BUAB „Senamiesčio turtas“ kreditoriams, tarp jų – ir UAB „Deglas“, kuri palaikė pareiškimą dėl bendrovės bankroto pripažinimo tyčiniu.

23. Atskirajame skunde apeliantas teigia, kad skundžiamos nutarties priėmimo metu nebuvo procesinio ir materialiojo pagrindo atsisakymą tvirtinti taikos sutartį grįsti neįsiteisėjusia nutartimi dėl bendrovės bankroto pripažinimo tyčiniu; UAB „Deglas“ pozicija dėl kitų BUAB „Senamiesčio turtas“ sudarytų sutarčių neturi jokios privalomos ar reikšmingos įtakos nemokumo administratoriaus sprendimui sudaryti taikos sutartį šioje byloje; teismo argumentai, kad nemokumo administratorius, siekdamas sudaryti taikos sutartį, netinkamai vykdo profesinę rūpestingumo pareigą, yra nepagrįsti, nes taikos sutartyje yra numatyta, jog G. S. privalo sumokėti 10 000 Eur sumą, kuri būtų skirta bankrutavusios bendrovės ir jos kreditorių interesams tenkinti; taikos sutarties sudarymas yra proporcinga kreditorių interesų užtikrinimo priemonė; apeliantas G. S. gali būti pripažintas neatsakingu už BUAB „Senamiesčio turtas“ privedimą prie bankroto, nes bankroto pripažinimo tyčiniu pagrindu įvardyti sandoriai buvo sudaryti iki G. S. tampant bendrovės vadovu; įstatymas nenumato, kad taikos sutartis dėl bankroto pripažinimo tyčiniu turėtų būti teikiama kreditoriams ir gautas jų pritarimas taikos sutarties sąlygoms.

24. CPK 42 straipsnio 1 dalyje, apibrėžiančioje civilinio proceso šalių teises ir pareigas, yra įtvirtinta šalių teisė bylą užbaigti taikos sutartimi. Taikos sutarties tvirtinimo klausimą teismas išsprendžia nutartimi. Teismui patvirtinus šalių pateiktą taikos sutartį, byla nutraukiama (CPK 140 straipsnio 3 dalis, 293 straipsnio 5 punktas). Teismas netvirtina šalių sudarytos taikos sutarties, jeigu tie veiksmai prieštarauja imperatyvioms įstatymų nuostatoms ar viešajam interesui (CPK 42 straipsnio 2 dalis).

25. Kasacinis teismas yra išaiškinęs, kad teismas, spęsdamas taikos sutarties tvirtinimo klausimą, privalo patikrinti tikruosius šalių ketinimus dėl taikos sutarties sudarymo, t. y. ta prasme, ar taikos sutartis galios ir jos nepatvirtinus teisme, taip pat, ar šalių pateikta taikos sutartis sudaryta laisva valia, ar jos sąlygos neprieštarauja imperatyvioms įstatymo nuostatoms, ar nepažeidžia viešojo intereso (CPK 13 straipsnis, 42 straipsnio 1, 2 dalys, 140 straipsnio 3 dalis) (pvz., Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2010 m. gruodžio 28 d. nutartis civilinėje byloje Nr. 3K-3-571/2010; 2016 m. spalio 27 d. nutartis civilinėje byloje Nr. 3K-3-436-219/2016, kt.).

26. Nagrinėjamu atveju iš teismų informacinės sistemos LITEKO duomenų nustatyta, kad Vilniaus apygardos teismas 2022 m. sausio 10 d. nutartimi civilinėje byloje Nr. eB2-1309-855/2022 (dabartinis Nr. eB2-491-855/2023) išskėlė UAB „Senamiesčio turtas“ bankroto bylą. Bendrovės nemokumo administratorė 2023 m. rugpjūčio 9 d. pateikė teismui pareiškimą dėl BUAB „Senamiesčio turtas“ bankroto pripažinimo tyčiniu, kurį priėmus pradėta civilinė byla Nr. eB2-2651-855/2023. Vilniaus apygardos teismas 2023 m. spalio 3 d. nutartimi nemokumo administratorės pareiškimą išnagrinėjo ir jį patenkino – BUAB „Senamiesčio turtas“ bankrotą pripažino tyčiniu bei nustatė, kad asmuo, kurio veiksmai sukėlė tyčinį bankrotą, yra suinteresuotas asmuo G. S.. Suinteresuotas asmuo dėl nurodytos nutarties padavė atskirąjį skundą. Lietuvos apeliacinis teismas, išnagrinėjęs civilinę bylą pagal suinteresuoto asmens atskirąjį skundą, 2023 m. lapkričio 13 d. nutartimi civilinėje byloje Nr. e2-1069-934/2023 panaikino Vilniaus apygardos teismo 2023 m. spalio 3 d. nutartį ir bylą perdavė pirmosios instancijos teismui nagrinėti iš naujo (CPK 179 straipsnio 3 dalis).

27. BUAB „Senamiesčio turtas“ nemokumo administratorė MB „Bankroto laikas“ 2023 m. spalio 24 d. pateikė teismui prašymą dėl taikos sutarties patvirtinimo bei BUAB „Senamiesčio turtas“ ir suinteresuoto asmens G. S. 2023 m. spalio 24 d. sudarytą taikos sutartį, kurią prašė patvirtinti. Jau nurodyta, kad taikos sutartimi bendrovė, atstovaujama nemokumo administratorės, įsipareigojo atsisakyti civilinėse bylose visų suinteresuoto asmens G. S. atžvilgiu pareikštų materialiujų ir procesinių reikalavimų bei patvirtino, jog šiam asmeniui neturi jokių pretenzijų, reikalavimų ir nekels jų ateityje, o apeliantas įsipareigojo į pareiškėjos atsiskaitomąją sąskaitą sumokėti 10 000 Eur.

28. Iš taikos sutarties turinio matyti, kad taikos sutartyje nurodytas terminas „civilinės bylos“ apima civilines bylas Nr. eB2-1309-855/2022 ir Nr. eB2-2651-855/2023 (taikos sutarties 21 punktas). Teismų informacinės sistemos LITEKO duomenimis, civilinė byla Nr. eB2-1309-855/2022 tai – BUAB „Senamiesčio turtas“ bankroto byla, dabartinis šios civilinės bylos numeris yra eB2-491-855/202; civilinėje byloje Nr. eB2-2651-855/2023 yra sprendžiamas BUAB „Senamiesčio turtas“ bankroto pripažinimo tyčiniu klausimas; Lietuvos apeliaciam teismui grąžinus šią bylą nagrinėti iš naujo, jai suteiktas numeris eB2-3130-614/2023 (CPK 179 straipsnio 3 dalis).

29. Nagrinėjamu atveju bylos dalyvių sudarytos taikos sutarties ypatumas yra tas, kad sutartis sudaryta byloje, kurioje sprendžiamas BUAB „Senamiesčio turtas“ bankroto pripažinimo

tyčiniu klausimas, o šią taikos sutartį sudarė pareiškimą dėl bendrovės bankroto pripažinimo tyčiniu pateikusios BUAB „Senamiesčio turtas“ nemokumo administratorė ir buvęs bendrovės vadovas, kurį prašoma pripažinti atsakingu už bendrovės privedimą prie bankroto tyčia.

30. Pagal JANĮ 70 straipsnio 1 dalį teismas gali pripažinti bankrotą tyčiniu, jeigu nustato, kad juridinio asmens nemokumas kilo dėl sąmoningai blogo juridinio asmens valdymo (veikimu ir (ar) neveikimu) ir (ar) juridinio asmens vardu sudarytų sandorių, kai tapo žinoma ar turėjo būti žinoma, kad jų sudarymas pažeidžia kreditorių teises ir (arba) teisėtus interesus. JANĮ 71 straipsnio 1 dalyje įtvirtinta, kad teismas gali bankrotą pripažinti tyčiniu savo iniciatyva, kreditoriaus arba nemokumo administratoriaus prašymu. Juridinio asmens bankrotą pripažinus tyčiniu, įsiteisėjusios nutarties kopija pateikiama prokurorui dėl ikiteisminio tyrimo pradėjimo (JANĮ 71 straipsnio 4 dalis). Nemokumo administratorius turi teisę per 6 mėnesius nuo teismo nutarties pripažinti bankrotą tyčiniu kreiptis į teismą dėl juridinio asmens sudarytų sandorių, kurie yra priešingi jo veiklos tikslams ir (arba) galėjo turėti įtakos tam, kad juridinis asmuo negali atsiskaityti su kreditoriais, arba kurių jis sudaryti neprivalėjo, jeigu šie sandoriai pažeidžia kreditoriaus teises, o juridinis asmuo tai žinojo ar turėjo žinoti (actio Pauliana), pripažinimo negaliojančiais (JANĮ 72 straipsnis).

31. Apeliacinės instancijos teismas pažymi, kad tyčinis juridinio asmens bankrotas yra specifinis juridinių asmenų nemokumo (bankroto) teisės institutas. Teismų praktikoje pažymima, kad tyčinis bankrotas leidžia nustatyti, jog įmonės bankroto buvo siekiama tyčia, t. y., kad bankrotą nulėmė ne verslo nesėkmė, o tyčiniai įmonės valdymo organų veiksmai, siekiant išvengti įsipareigojimų kreditoriams vykdymo (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2013 m. gruodžio 3 d. nutartis civilinėje byloje Nr. 3K-3-648/2013). Teisės doktrinoje, analizuojant šio specifinio teisės instituto tikslus, pažymima, kad, be bendrojo prevencinio tikslo skatinti įmonių valdymo organus tinkamai vadovauti įmonei, gali būti išskiriamos keturios tyčinio bankroto pasekmės: a) teisės kreiptis į teismą dėl įmonės sandorių pripažinimo negaliojančiais JANĮ 72 straipsnyje nustatytais pagrindais ir tvarka suteikimas nemokumo administratoriui; b) prokuroro informavimas dėl ikiteisminio tyrimo pradėjimo (JANĮ 71 straipsnio 4 dalis); c) teisės taikyti JANĮ 13 straipsnio 2 dalyje nustatytas sankcijas suteikimas teismui; d) teisės reikšti tiesioginius ieškinius bendrovės vadovams ir (ar) dalyviams suteikimas kreditoriams. Pirmosios trys bankroto pripažinimo tyčiniu pasekmės iš esmės yra formalios. Šie veiksmai gali būti atliekami bet kurioje bankroto proceso stadijoje. Jų tikslas yra suteikti teisę ginčyti įmonės sandorius ir taikyti viešojoje teisėje numatytas sankcijas įmonės vadovui dėl netinkamo įmonės valdymo ir jos bankroto sukėlimo. Tuo tarpu pagrindinė ekonominė (kompensacinė) nauda įmonės kreditoriams, pripažinus bankrotą tyčiniu, yra teisė reikšti tiesioginį ieškinį bendrovės vadovams ir (ar) dalyviams. Šis tyčinio bankroto tikslas ir yra pagrindinis, nes jis kreditoriams suteikia teisę atgauti savo reikalavimą (Remigijus Jokubauskas. Juridinių asmenų nemokumo procesas. Monografija, 2021 m., p. 218–221).

32. Dėl nurodytų tyčinio bankroto instituto paskirties, tikslų, klausimai, susiję su konkrečiau juridinio asmens bankroto pripažinimu tyčiniu, tarp jų – ir taikos sutarties tokiose bylose sudarymu, turi būti nagrinėjami pirmiausiai atsižvelgiant bankrutuojančio asmens ir jo kreditorių interesus.

33. Lietuvos apeliacinio teismo yra nurodyta, kad tyčinio bankroto institutas skirtas didesnei visų juridinio asmens kreditorių ir rinkos apsaugai nuo kaltų dėl juridinio asmens privedimo prie bankroto tyčia asmenų, ribojant šių asmenų teisę eiti tam tikras pareigas, likvidavus juridinį asmenį išieškant žalą iš privedimo prie bankroto kaltų asmenų ir kt. Todėl taikos sutartis tarp asmenų, dėl kurių, pareiškėjo teigimu, juridinis asmuo buvo privestas prie

bankroto tyčia, ir bankroto administratoriaus, yra negalima (Lietuvos apeliacinio teismo 2017 m. rugpjūčio 24 d. nutartis civilinėje byloje Nr. e2-1252-407/2017).

34. Nagrinėjamu atveju, pirmosios instancijos teismui sprendžiant šalių sudarytos taikos sutarties tvirtinimo klausimą, 2023 m. spalio 3 d. nutartis, kuria BUAB „Senamiesčio turtas“ bankrotas pripažintas tyčiniu bei atsakingu už bendrovės privedimą prie tyčinio bankroto pripažintas apeliantas, nebuvo įsiteisėjusi, o šiuo metu yra panaikinta ir byla dėl BUAB „Senamiesčio turtas“ bankroto pripažinimo tyčiniu perduota pirmosios instancijos teismui nagrinėti iš naujo. Tačiau, atsižvelgdamas į bankroto pripažinimo tyčiniu sukeltas pasekmes, be to, į tai, kad bankrotas tyčiniu gali būti pripažintas ir kreditoriaus prašymu bei teismo iniciatyva, apeliacinės instancijos teismas iš esmės pritaria pirmosios instancijos teismo pozicijai, kad bankrutuojančiai bendrovei atstovaujančios nemokumo administratorės ir buvusio bendrovės vadovo sudaryta taikos sutartis negali būti tvirtinama. Dėl bankroto pripažinimo tyčiniu gali kreiptis ne tik bendrovės nemokumo administratorius, bet ir bendrovės kreditoriai (pažymėtina, kad kreditorė UAB „Deglas“ atsiliepime į pareiškimą dėl bankroto pripažinimo tyčiniu yra išreiškusi prašymą pareiškimą tenkinti), kurių taikos sutartis, sudaryta bendrovės nemokumo administratoriaus ir buvusio vadovo, negali saistyti. Be to, jau nurodyta, bankrotas gali būti pripažintas tyčiniu ir teismo iniciatyva.

35. Apeliacinės instancijos teismas, remdamasis aptarta tyčinio bankroto instituto specifiška, pažymi ir tai, kad, sprendžiant juridinio asmens bankroto pripažinimo tyčiniu klausimą ir nustatinėjant atsakingus už tyčinį bankrotą asmenis, kartu nėra sprendžiama dėl buvusių juridinio asmens valdymo organų civilinės atsakomybės, jų vadovavimo metu sudarytų sandorių negaliojimo ar kitokių konkrečių materialiuju teisiniu padariniu, nes tai nepatenka į tyčinio bankroto instituto nagrinėjimo dalyką. Juridinio asmens bankroto pripažinimas tyčiniu sukelia savo esme procesinio pobūdžio teisinius padarinius, numatytus JANĮ 13 straipsnio 2 dalies 2 punkte, 71 straipsnio 4 dalyje, o ieškiniai dėl sandorių nugriūtumo (JANĮ 72 straipsnio 1 dalies, 1, 2 punktai) ar atsakingų už tyčinį bankrotą asmenų tiesioginės civilinės atsakomybės bendrovės kreditoriams gali būti reiškiama inicijuojant naujas bylas (žr. šios nutarties 31 punktą). Atsižvelgiant į tai, nagrinėjamu atveju prašomos patvirtinti taikos sutarties sąlygos, kad buvęs bendrovės vadovas, kurį pareiškime prašoma pripažinti atsakingu už bendrovės privedimą prie bankroto tyčia, įsipareigoja sumokėti į bendrovės sąskaitą 10 000 Eur, o bendrovė, atstovaujama nemokumo administratorės, įsipareigoja atsisakyti šiam buvusiam vadovui civilinėse bylose pareikštų visų tiek materialiuju, tiek procesiniu reikalavimų, be to, ateityje nereikšti jokių pretenzijų, reikalavimų tiek dėl civiliniu bylų nagrinėjimo dalyko, tiek pagrindo, tiek dėl bet kokios sutarties, sudarytos iki šios taikos sutarties sudarymo, ir iš tokių sutarčių kylančių teisiu bei pareižu, apeliacinės instancijos teismo vertinimu, nesuderinamos su tyčinio bankroto instituto paskirtimi, tikslais, be to, kelia pagrįstų abejonių dėl atitikties bankrutavusios bendrovės kreditorių interesams.

36. Apeliacinės instancijos teismas taip pat pažymi, kad nagrinėjamu atveju taikos sutarties 10 punkte nurodyta, jog pareiškėja (bankrutuojanti bendrovė) įsipareigojo sumokėti suinteresuotam asmeniui 2 000 Eur baudą už taikos sutarties neįvykdymą, nors pati bendrovė veiklos nevykdo ir negauna pajamų. Toks bankrutuojančios bendrovės įsipareigojimas yra nesuderinamas su bankrutuojančios bendrovės ir kreditorių interesu apsaugos reikalavimu, nes neaišku, iš kokių lėšu bendrovė įvykdytų šį įsipareigojimą. Apeliacinės instancijos teismas pritaria pirmosios instancijos teismo pozicijai, kad šios taikos sutarties sąlygų teisėtumas taip pat kelia pagrįstų abejonių.

37. Apeliaciniame skunde apeliantas teigia, kad pirmosios instancijos teismo argumentai, jog, nepateikus taikos sutarties svarstyti kreditorių susirinkimui, buvo pažeisti bankrutuojančios bendrovės kreditorių interesai, yra deklaratyvūs. Apeliacinės instancijos teismas su šiuo atskirojo skundo argumentu iš esmės sutinka.

38. CPK 55

straipsnyje numatyta, kad bylas juridinių asmenų vardu teisme veda jų vienasmeniai valdymo organai, o įstatymuose ir steigimo dokumentuose nustatyta tvarka – kitų organų nariai ir dalyviai fiziniai asmenys, veikiantys pagal įstatymuose ir steigimo dokumentuose jiems suteiktas teises ir pareigas. Pagal JANĮ 56 straipsnio 2 dalį juridinio asmens valdymo organo teises ir pareigas bankroto proceso metu įgyvendina nemokumo administratorius. Pagal JANĮ 66 straipsnio 1 dalį paskirtas nemokumo administratorius bankroto proceso metu be kitų atlieka šias funkcijas: įgyvendina juridinio asmens valdymo organo teises ir pareigas; gina visų kreditorių, taip pat juridinio asmens teises ir teisėtus interesus; atstovauja juridiniam asmeniui teisme (JANĮ 66 straipsnio 1 dalies 1,3 ir 10 punktai Kasacinio teismo praktikoje išaiškinta, kad bankrutuojančios įmonės interesų gynimas kartu yra ir kreditorių visumos interesų gynimas ([Lietuvos Aukščiausiojo Teismo](#) 2010 m. gruodžio 13 d. nutartis civilinėje byloje Nr. [3K-3-508/2010](#); 2018 m. balandžio 19 d. nutartis civilinėje byloje Nr. [3K-3-111-701/2018](#)).

39. Teismų praktikoje taip pat yra nurodoma, kad bankrutuojančiai įmonei, kaip dalyvaujančiam civilinėje byloje asmeniui, civiliniame procese atstovauja teismo nutartimi paskirtas bankroto (nemokumo) administratorius arba pagal pavedimo sutartį kitas jo įgaliotas asmuo (CPK 55 straipsnis). Kiti asmenys – kreditoriai, kreditorių susirinkimas (komitetas) pagal įstatymą neturi įgaliojimų vesti civilinę bylą teisme bankrutuojančios įmonės vardu ir interesais, neturi įgaliojimų tokios įmonės vardu veikti kitose nagrinėjamose civilinėse bylose. Kreditorių susirinkimas ar komitetas, įgyvendinantis kreditorių teises, negali priimti teismo paskirtam bankroto (nemokumo) administratoriui privalomų valdingų sprendimų, kurie ribotų administratoriui įstatymu priskirtų įgaliojimų vykdymą, taip pat teismine tvarka ginant įmonės bei pačių kreditorių teises bei teisėtus interesus, t. y. jie negali įpareigoti bendrovės bankroto (nemokumo) administratorių atsisakyti ieškinio, skundo ar sudaryti taikos sutartį kitose nagrinėjamose civilinėse bylose (Lietuvos apeliacinio teismo 2019 m. gruodžio 5 d. nutartis civilinėje byloje Nr. 2-1691-781/2019; 2020 m. liepos 21 d. nutartis civilinėje byloje Nr. 2-1201-798/2020; 2022 m. gegužės 12 d. nutartis civilinėje byloje Nr. e2-387-302/2022). Šiame kontekste pažymėtina, kad Lietuvos apeliacinio teismo praktikoje laikomasi pozicijos, jog tokiu atveju, kai kreditorių susirinkimas priima nutarimus ne jo kompetencijai priskirtais klausimais (pavyzdžiui, dėl taikos sutarčių civilinėse bylose pagal bankrutuojančios bendrovės ieškinius sudarymo), tokie nutarimai negali būti skundžiami teismui dėl jų rekomendacinio pobūdžio (Lietuvos apeliacinio teismo 2017 m. lapkričio 16 d. nutartis civilinėje byloje Nr. [e2-1812-381/2017](#), kt.). Atkreiptinas dėmesys ir į tai, kad dėl nemokumo administratoriaus konkrečioje nemokumo byloje netinkamai, pažeidžiant nemokaus juridinio asmens ir (ar) jo kreditorių interesus, atliktų pareigų gali būti keliamas jo profesinės civilinės atsakomybės klausimas.

40. Remdamasis išdėstytais motyvais, apeliacinės instancijos teismas pripažįsta, kad nemokumo administratorius, sudarydamas taikos sutartį bylose, neturi pareigos gauti kreditorių susirinkimo pritarimą. Nemokumo administratorius JANĮ yra įpareigojamas veikti išimtinai bankrutuojančio juridinio asmens, o kartu ir visų kreditorių interesais ir siekti, kad bankroto

proceso metu būtų patenkinta kuo daugiau kreditorių reikalavimų. JANĮ nuostatos nenumato nemokumo administratoriui pareigos kiekvieną kartą teikti kreditorių susirinkimui ar kreditorių komitetui svarstyti klausimą dėl taikos sutarčių sudarymo nemokumo administratoriaus juridinio asmens vardu inicijuotose civilinėse bylose, o kreditorių susirinkimui atitinkamai nesuteikta kompetencija tokius klausimus svarstyti.

41. Pirmosios instancijos teismo nurodyta Lietuvos apeliacinio teismo 2020 m. liepos 21 d. nutartis civilinėje byloje Nr. e2-1201-798/2020 laikytina paviene ir neformuojančia teismų praktikos šiuo klausimu. Pirmosios instancijos teismo pacituota Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2016 m. spalio 27 d. nutartis civilinėje byloje Nr. 3K-3-436-219/2016 kreditorių pritarimo taikos sutarčiai klausimu nėra aktuali, nes šioje nutartyje buvo spęstas ne taikos sutarties juridinio asmens nemokumo administratoriaus inicijuotoje civilinėje byloje tvirtinimo klausimas, o dėl Lietuvos Respublikos įmonių bankroto įstatymo 28–29 straipsniuose numatytos bankrutuojančio juridinio asmens kreditorių ir bankrutuojančio juridinio asmens sudarytos taikos sutarties, kurią patvirtinus nutraukiama bankroto byla.

42. Apeliacinės instancijos teismas, apibendrinamas išdėstytus motyvus, prieina prie išvados, kad pirmosios instancijos teismas iš esmės teisingai pritaikė civilinio proceso teisės normas, reglamentuojančias taikos sutarties civilinėje byloje (ne)tvirtinimą, ir pagrįstai atsisakė patvirtinti šalių sudarytą taikos sutartį (CPK 42 straipsnio 2 dalis).

43. Kiti atskirojo skundo argumentai neturi teisinės reikšmės apskųstos pirmosios instancijos teismo nutarties teisėtumui ir pagrįstumui įvertinti, todėl apeliacinės instancijos teismas dėl jų nepasisako. Teismų praktikoje laikomasi nuostatos, kad teismo pareiga pagrįsti priimtą procesinį spėndimą neturėtų būti suprantama kaip reikalavimas detaliam atsakymui į kiekvieną argumentą (žr., pvz., Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2018 m. spalio 24 d. nutarties civilinėje byloje Nr. 3K-3-380-690/2018 22–26 punktus; 2020 m. balandžio 22 d. nutarties civilinėje byloje Nr. e3K-3-133-823/2020 40 punktą).

Lietuvos apeliacinio teismo Civilinių bylų skyriaus teisėja, vadovaudamasi Lietuvos Respublikos civilinio proceso kodekso 337 straipsnio 1 dalies 1 punktu,

n u t a r i a :

Vilniaus apygardos teismo 2023 m. spalio 26 d. nutartį palikti nepakeistą.

Teisėja

Laima Ribokaitė